

Akmeşe Yollarında Bir Ermeni Meselesi Hikayesi

19 Bölüm

– Sami Biber · 16 Mayıs 2026

AKMEŞE YOLLARINDA / BİR ERMENİ MESELESİ HİKAYESİ -19. BÖLÜM

DİVAN-I HARBÎ-İ ÖRFİNİN(NEMRUT MUSTAFA DİVANI) KURBANLARI

*İkinci kurban Diyarbakır Valisi Mehmed Reşit Bey'di İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin kurucuları arasında yer alan Dr. Mehmed Reşid Bey Ermenilerin iddialarına göre Kasım 1918'de - Diyarbakır Valisi'yken Ermenilere karşı yaptığı akıl almaz kötülükler nedeniyle meşhur Bekir Ağa Bölüğü'ne gönderilir ancak buradan kaçır. Daha sonra polis peşine düşer, kıştırır o da katil damgası yiyip idam edilmektense intihar etmeyi tercih eder ve intihar ederek hayatına son verir.

* Üçüncü Kurban Trabzon valisi Cemal Azmi'dir.Ermenilere göre "Trabzon celladıdır. Trabzon valisi olduğu dönemde (1914-1917) Çeşitli şekillerde zulüm, cinsel taciz ve şiddete maruz kalan çocuk ve genç kızlar, onun emriyle Trabzon açıklarında belli aralıklarla toplu olarak denize dökülmüştür(!) Haliyle Ermenilere göre bin kez diriltip diriltip idam edilmelidir ama gelin görün ki Malta'daki İngiliz Mahkemesi onu suçsuz bulmuştur.

Peki İngiliz Yüksek mahkemesi suçsuz buldu diye ölüm cezasından kurtulmuş mudur? Hayır. 17 Nisan 1922'de adını daha önceki bölümde zikrettiğim Bahaeddin Şakir ile birlikte Berlin'de Ermeni

militanları tarafından öldürülmüştür.

* Dördüncü Kurban Zor Mutasarrıfı Zeki Bey'dir. Ancak bazı kaynaklara göre Zeki Bey , idam cezası infaz edilmeden önce kaçmıştır dolayısıyla da idam cezasını gıyabında almıştır. Bazı kaynaklara göre de 28 Nisan 1920'de idam edilmiştir.

* Beşinci Kurban: Erzincan Jandarma Komutanlığı yazıcısı " Hayran Baba " Lakaplı Abdullah Avni Bey'dir. Dört arkadaşıyla birlikte idam cezasına çarptırılmış ama arkadaşları yurt dışında firarda olduklarından sadece o 22 Temmuz 1920'de idam edilmiştir.

*Altıncı Kurban: İdam cezası verilen davalar içinde en ilginç Urfa Mutasarrıfı Nusret Beyin davası olmuştur.

Nusret Bey'in yargılanmasına 16 Mart 1920 tarihinde başlanmıştır. Kaç celse olduğunu bilemediğimiz duruşmalar sonucunda Nusret Bey hakkında Nemrut Mustafa Paşa ve üyelerden Fettah Bey idam, diğer üyeler Recep Paşa, Recep Bey ve Ferhat Bey ise 15 yıl kürek cezası istemişlerdir. Sonuç olarak Nusret Bey'e 15 yıl hapis cezası verilmiştir ve buna ilişkin karar imzalanmıştır. Fakat Mustafa Paşa, bu kararı içine sindirememiştir. Nusret Bey'i idam etmeye kararlıdır. Yeni bir şahit getirtilip Nusret Bey aleyhinde ifadesi alınır. Mustafa Paşa, üye Ferhat Bey'i görevden alarak yerine yedek üye Niyazi Bey'i getirir. Bu kez idam kararı alınır ve bu karar da imzalanır ve 5 Ağustos 1920'de Urfa Mutasarrıfı Nusret Bey, idam edilir.

Nemrut Mustafa Paşa Haziran 1920'de görevinden alındı. Daha sonra TBMM bu hain için yakalama ve tutuklama kararı çıkarınca Irak'a kaçtı ve Şeyh Mahmut Berzenci tarafından kurulan Kürdistan Krallığının Eğitim Bakanı oldu (Ancak bu krallık uzun ömürlü olmadı çünkü bölgeyi işgal etmiş olan İngilizler böyle bir krallığa izin vermediler. 1924'de Kürdistan Krallığı yıkıldı

Nemrut Mustafa 1936 Yılında geberdi gitti.

Şimdi bir an için gözünüz kapatın ve hayal edin.

Bir Türk Tarihçisi olarak Ermenistan'ın farzedelim Eçmiyazin şehrinde, Ermenistan'ın bir siyasi partisinin düzenlediği " Türk Soykırımı " Konulu konferansta " Ermeniler 23 Nisan'ı unutturmak için 24 Nisan diye bir şey uydurdular" Diye başlayan bir konuşma yapıyorsunuz(!)

Türk olan profesör arkadaşınız Ermenileri itin poposuna sokup çıkarıyor,

Ermeni olan ve Ermenistan'da bir üniversitede öğretim görevlisi olan Ermeni arkadaşınız ise 1909-1910 Yıllarında Ermenilerin Adana'da 20.000 civarında Türk öldürdüğünü söylüyor.

Ya gülmeyin. Hayal edin diyorum. Alt tarafı hayal...

Hayal bile edemediniz değil mi?

Soykırım mağduru (!) Ermenistan'da böyle bir konferans tabii ki hayal bile edilemez ama Soykırımcı (!) Türkiye'de gerçektir ve çıkar birileri " Türkiye, 24 Nisan'ı unutturmak için 23 Nisan'ı Bayram ilan etti." Diyebilir.

Yaaa işte böyle. 23 Nisan aslında ne ulusal egemenliğin, ne çocuğun bayramıymış. 24 Nisanı unutturalım diye uydurulmuş bir Soykırımı Örtme Bayramıymış.

Peki kim diyor bunu?

Merak ediyorsanız cevabı gelecek bölümde.